

VERENIGINGS NIEUWS

Algemene Ledenvergadering VZZ

In april zal de Algemene Ledenvergadering van de VZZ plaatsvinden. Dit gebeurt, net als in 1995, in café Zeezicht, Nobelstraat 2 in Utrecht.

In het ochtendprogramma komen de huishoudelijke zaken aan de orde. Het belangrijkste onderwerp is de nieuwe lidmaatschapstructuur.

Daarnaast komen de functies van voorzitter en secretaris vacant. Zowel het voorzitterschap als voor de secretaris worden nog kandidaten gezocht. Kandidaten kunnen zich aanmelden bij Manfred Weisz, tel. 020-6201465 (NL).

Het middagprogramma wordt dit jaar gewijd aan wintertellingen van zoogdieren. Wintertellingen vormen een onderdeel van het project Zoogdiermonitoring, maar er zijn tellingen die al ruim voor het bestaan van dit project zijn gestart. Een bekend voorbeeld hiervan zijn de tellingen van vleermuizen tijdens hun winterslaap in de Limburgse groeven en andere objecten elders in Nederland. Tijdens deze themamiddag zullen diverse sprekers vertellen hoe het tellen van zoogdieren in de winter in zijn werk gaat en welke resultaten een boswandeling of een bezoek aan een bunker oplevert.

Publicatiefonds Lutra

Lutra, een uitgave van de VZZ, is het enige wetenschappelijke tijdschrift over in het wild levende zoogdieren in de Benelux. Lutra is bijna net zo oud als de VZZ (meer dan 40 jaar dus) en vormt sinds het begin van haar bestaan het enige medium waar niet alleen wetenschappers, maar ook leken over hun zoogdierkundig onderzoek kunnen publiceren. De artikelen in Lutra gaan dieper in op de materie dan die in het populair-wetenschappelijke Zoogdier. Voor de Nederlandstalige zoogdierwetenschapper vormt Lutra een belangrijke informatiebron die niet gemist kan worden. Lutra verschijnt tweemaal per jaar.

Als u geen lid bent van de VZZ, maar slechts geabonneerd op Zoogdier, kent u

Lutra misschien niet. U zou in dat geval VZZ-lid kunnen worden of een apart abonnement op Lutra kunnen nemen. U kunt de uitgave van Lutra, en daarmee de verspreiding van wetenschappelijk onderbouwde kennis over zoogdieren, ook steunen door geld over te maken naar *rekeningnummer 3090408 van de Postbank, ten name van de Stichting Publicatiefonds Lutra, Almelo*. Voor een abonnement op Lutra, of een VZZ-lidmaatschap, kunt u zich opgeven bij het Secretariaat van de VZZ, Emmalaan 41, 3581 HP Utrecht, telefoon 030-2544642.

Al decennia lang worden de vleermuizen in de Limburgse mergelgroeven geteld; hier een plaatje uit 1983. Op de ALV lezingen over allerlei soorten wintertellingen. Foto Jaap Mulder

Nieuwe telefoonnummers

Op 10 oktober 1995 zijn alle telefoonnummers in Nederland gewijzigd, dus ook dat van de VZZ. Het nieuwe nummer is: 030-2544642. Vanaf heden is dit ook het telefoonnummer van de Vleermuiswerkgroep Nederland/svo. Achter dit telefoonnummer schuilen aardige vrijwilligers die antwoord kunnen geven op al uw vragen over vleermuizen en andere zoogdieren. De VZZ is ook per fax bereikbaar. Het faxnummer is 030-2518467.

Live traps

Via de Veldwerkgroep van de VZZ zijn muizenvallen van het type Longworth te huur. De verhuurprijs bedraagt 10 cent per val per nacht. Voor VZZ-leden zijn de vallen echter gratis te leen. Voor meer informatie: Floor van der Vliet, Spaarndammerstraat 660, 1013 TJ Amsterdam, 020-6828216 (NL).

Sporenweekend Veldwerkgroep

Van 19 tot en met 21 april 1996 organiseert de Veldwerkgroep van de VZZ een lang weekend met als thema *diersporen*. Vraatresten, uitwerpselen, haren, pootafdrukken, hollen, etc. geven aanwijzingen over de aanwezigheid van zoogdieren in een gebied. Soms is het ook mogelijk om aan de hand van deze sporen vast te stellen om welke soorten het gaat. Op het kamp zal, na een inleidende dialezing door Annemarie van Diepenbeek, tijdens excursies de determinatie van sporen in praktijk gebracht worden. Tegelijkertijd wordt zo een 'inventarisatie op basis van sporen' uitgevoerd.

Hier is een das onder het prikkeldraad doorgelopen. Foto Dennis Wansink

Het kamp zal plaatsvinden op Oostvoorne, dat gezien haar zoogdierrijkdom en mooie, afwisselende landschap, voor succes garant staat. Gekampeerd wordt in een bunker middenin het duingebied. De kosten zijn nog niet bekend, maar zullen waarschijnlijk f 25 tot f 30 per persoon bedragen. Ook niet-leden zijn van harte welkom; het maximum aantal deelnemers is echter 20 personen.

Voor meer informatie kan contact worden opgenomen met *Paul van Oostveen*, tel: 050-3131530 (NL).

Werkgroep Voorlichting

Sinds begin 1995 is een nieuwe landelijke werkgroep binnen de VZZ actief: de Werkgroep Voorlichting. De aanleiding voor het oprichten van deze werkgroep was de steeds groter wordende vraag naar informatie over zoogdieren (bijvoorbeeld op het secretariaat). De doelstellingen van de werkgroep zijn het aanbrengen van structuur in de voorlichtingsactiviteiten van de VZZ, het verwaarden van allerhande voorlichtingsmateriaal en last but not least het in de picture brengen van de zoogdieren zelf: zoogdierpromotie dus. Lid van de werkgroep zijn momenteel Nico Driessen (*secretaris, p/a Natuur en Milieu Overijssel, Stationsweg 3, 8011 CZ Zwolle*), Dick Klees, Sandra Konijn, Irma Krommenhoek, Mathy Lips, Albert Oldenhof, Jan Sorber, Herwin Walravens, Just Walter, Frans Kapteijns en ondergetekende (voorzitter).

Op de eerste vergaderingen is vooral gebrainstormd en zijn veel plannen gemaakt. Om niet in dit stadium te blijven steken zijn we momenteel bezig al deze plannen onder te brengen in een overkoepelend voorlichtingsplan met als werktitel

'Promotiecampagne Zoogdieren in Nederland en België'; zijn er overigens nog Vlamingen geïnteresseerd om mee te doen? De diverse onderdelen van het plan zullen projectgewijs aangepakt moeten worden. We proberen aan te haken bij het eveneens in het conceptstadium verkerende 'Zoogdieroverlevingsplan' dat probeert een concreet vervolg op de Rode Lijst te verwezenlijken.

Een subgroepje is al enige tijd bezig met het samenstellen van een reeks eenvoudige 'soortfolders' (dubbelzijdig A4) en ander tentoonstellingsmateriaal. We hopen bij het uitkomen van dit nummer vijf soortfolders gereed te hebben, te weten vleermuizen (algemeen), noordse woelmuis, konijn, das en vos. Volgend jaar hopen we vijftien andere folders te kunnen produceren. Er wordt gewerkt aan de totstandkoming van een reeks ansichtkaarten van bedreigde zoogdiersoorten. Daarnaast is ons plan te gaan werken aan enkele sjiekere brochures en aan dunne boekjes over een aantal soorten, vergelijkbaar met de reeds verschenen boekjes over vossen en

kleine marters. We zijn bezig met het opzetten van een database met voorlichtingsmateriaal over zoogdieren dat reeds beschikbaar is, bij ons of bij andere organisaties. Volop activiteit dus binnen deze verse werkgroep! Namens de Werkgroep Voorlichting, *Rogier Lange*.

Oproep!

Waarnemingen dode egels.

Gedurende het afgelopen seizoen is een relatief groot aantal waarnemingsformulieren verstuurd voor het noteren van doodgereden egels. Er zijn al aardig wat formulieren binnengekomen, maar ik hoop op een nog grotere respons. Wil iedereen die dat nog niet gedaan heeft daarom zo spoedig mogelijk zijn of haar gegevens insturen? Alvast bedankt! *VZZ, Marcel Huijser, Emmalaan 41, 3581 HP Utrecht.*

Deskundigen gezocht

Het secretariaat van de VZZ wordt regelmatig benaderd met allerlei vragen op het gebied van zoogdieren en zoogdierbescherming. Op zich is dat een verheugend verschijnsel. Tot op heden wordt er voor de kennis over zoogdieren teruggeval- len op een klein aantal VZZ- leden. Maar de VZZ beschikt over een veel groter potentieel aan deskundigen; wellicht bent u er daar één van. Deze deskundigheid willen we graag mobiliseren.

Ook u kunt bijdragen aan de aandacht die er momenteel is in de samenleving voor zoog-

dieren en hun bescherming. Wanneer het bij het secretariaat bekend is waarvoor zij u

kunnen benaderen, dan kan de VZZ adequater reageren op vragen vanuit de samenleving. De Werkgroep Voorlichting van de VZZ verzoekt iedereen die specifieke kennis heeft over bepaalde zoogdiersoorten of onderwerpen, maar ook specifieke vaardigheden (bijv. ervaring met het adviseren van terreinbeheerders en gemeentebestuurders, of het maken van tentoonstellingen, tekeningen, foto's e.d.) dit door te geven aan het Secretariaat van de VZZ, t.a.v. Werkgroep Voorlichting, Emmalaan 41, 3581 HP Utrecht.

Zomerkamp Noorwegen

Het zomerkamp van de Veldwerkgroep zal in 1996 in Noorwegen gehouden worden. Daarbij wordt samengewerkt met de Noorse Zoologische Vereniging. De leidraad van het kamp vormt het onlangs opgestarte Noorse zoogdier-atlas-projekt. Tijdens het kamp, dat plaatsvindt van 27 juli tot 3 augustus, worden twee gebieden onderzocht. Het eerste gebied, Trysil, ligt tegen de Zweedse grans en bestaat uit een sterk glooiend naaldbos- landschap, onderbroken door hoogveen, riviertjes en meer agrarische dalen. Dit is de enige plek in Noorwegen waar de taigaspitsmuis voorkomt: voor zover bekend! Ook is dit gebied het kerngebied van de Noorse bruine beer. Het tweede gebied ligt te Dovre, op de rand van de boomgrens. Hier wordt het landschap bepaald door het ruige hooggebergte

met veel kruipwilgen en korst- mossen. Sinds het begin van deze eeuw leeft er een musku- sossenpopulatie in het wild. Lemming en berkemuis zijn twee andere kenmerkende soor- ten.

Op het programma staan muizen- en vleermuisonder- zoek en grote zoogdier-ekskur- sies. Ook Noren nemen deel. Als het je leuk lijkt om mee te gaan dan kun je je opgeven bij de Veldwerkgroep, door de *kamp prijs (f 250,-) over te maken op postgiro 2050298 t.n.v. Veldwerkgroep VZZ te Grootebroek*, onder vermelding 'Zomerkamp Noorwegen'. Wie het eerst komt, het eerst maalt. De Veldwerkgroep betaalt de overtocht indien er gezamenlijk wordt gereisd. Meer informatie: *Joost Verbeek, 0228-513605 (NL)*. Tot ziens in het land van elanden en sneeuw hazen!

Jeroen van der Kooij

Giften, erfstellingen en legaten

De VZZ is een instelling die zich inzet voor het algemeen belang. Dit heeft positieve gevolgen voor het krijgen van giften, erfstellingen en legaten.

Onder bepaalde omstandig- heden zijn giften in Nederland (niet in België) aftrekbaar van de belasting. Voor de VZZ zijn giften tot f 7272 (BF 145.000) vrij van schenkingsrecht. Over hogere bedragen wordt 11% belasting geheven. Giften kun- nen worden overgemaakt op rekening 203737 van de Postbank (Nederland) of op rekening 000-1486269-35 van de Postchecks (België).

Het is ook mogelijk om de VZZ te steunen door middel van nalatenschappen en lega- ten. Voor nadere informatie hierover kunt u terecht bij uw notaris.

Onderzoeksverslagen IBN

Er is in de loop der jaren veel onderzoek gedaan naar zoog- dieren. Al die onderzoeken zijn vastgelegd in verslagen. Vooral het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN, voor-

heen RIN) is erg actief geweest op dit terrein. De VZZ is sinds kort in het bezit van de versla- gen van het IBN. Het gaat in totaal om dertig titels, lopend

van 1957 tot en met 1984. Een lijst met alle titels en de prijzen is verkrijgbaar via het Secre- tariaat van de VZZ, Emmalaan 41, 3581 HP Utrecht, 030- 2544642 (NL).

Bevers in Nederland

In 1988 werden de eerste bevers in de Biesbosch uitgezet. In de daaropvolgende jaren zijn hier nog meer bevers losgelaten en zijn ook bevers uitgezet in de Gelderse Poort en in het Natuurpark Lelystad. Daarnaast is een enkele keer een bever waargenomen in Limburg, waarschijnlijk een

Het aantal plaatsen in Nederland, waar je beversporen kunt vinden, neemt gestaag toe. *Foto Jaap Mulder*

immigrant van een herintroductieproject in Duitsland.

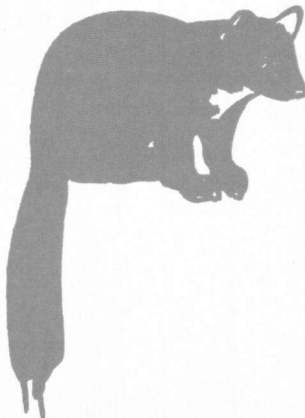
Op zaterdag 2 maart organi-

seren de VZZ en SBB een themadag over de groeiende populatie bevers in Nederland. De plaats van de bijeenkomst is De Kargadoor, Oudegracht 36, Utrecht. Aanvang 10.00. Voor meer informatie kunt u terecht bij het Secretariaat van de VZZ, telefoon 030-2544642 (NL). (Zie ook pagina 26).

Eekhoorns en boommarters

De Werkgroep Boommarker Nederland (WBN-VZZ) organiseert op 30 maart 1996 haar voorjaarsvergadering. Zoals gebruikelijk bestaat de vergadering uit twee delen: 's morgens het huishoudelijke deel en 's middags het thematische deel. Het middagprogramma staat deze keer in het teken van het veldwerk. Een moeilijkheid bij het veldwerk is dat de boommarker zich niet zo gemakkelijk laat zien. De aanwezigheid van boommarters in een gebied moet dan ook vaak vastgesteld worden aan de hand van sporen. Krabsporen, die menig-

name beuken) heeft gezien, worden hiervoor onder andere gebruikt. Maar boommarters

zijn niet de enige soorten die krabsporen op bomen achterlaten. Ook steenmarters, eekhoorns en katten klimmen in bomen en laten krabsporen achter. Hoe zijn de sporen van deze soorten uit elkaar te houden? Op zaterdag 30 maart wordt daarover gediscussieerd.

De vergadering vindt plaats op het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Kemperbergerweg 67, Arnhem. De vergadering begint om 9.30 uur en eindigt om 16.00 uur. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met *Dick Klees*, tel/fax: 0316-264335 (NL).

Het VZZ-Promotieteam

Elk jaar, met name in het voor- en najaar, reist het VZZ-Promotieteam door Nederland om de Nederlandse burger te informeren over het voorkomen van wilde zoogdieren in Nederland. Er worden heel wat kilometers verreden, wat natuurlijk niet zo goed is voor het milieu, waar diezelfde zoogdieren van afhankelijk zijn. Het Promotieteam is daarom op zoek naar mensen die in hun regio reclame willen maken voor zoogdieren en de VZZ, door af en toe een stand te bemannen. Behoor jij tot die mensen neem dan contact op met *Albert Oldenhof, Smedestraat 45, 2011 RE Haarlem, telefoon 023-5424812 (NL)*. Deze oproep geldt uiteraard ook voor Vlamingen, want tot nu toe is het Promotieteam in België nog niet actief geweest, omdat de afstand te groot was.

Zomerkamp Veldwerkgroep

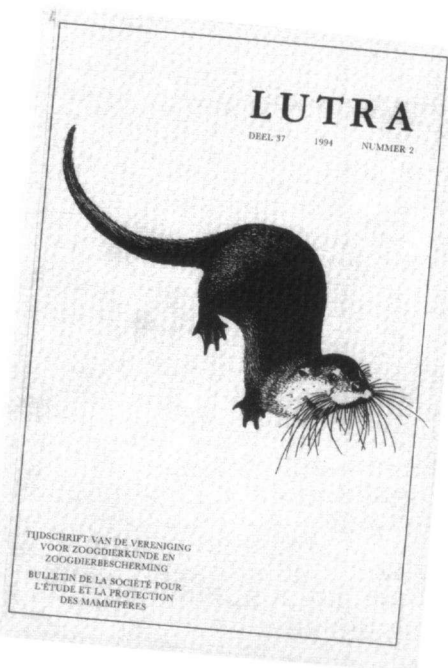
In december jongstleden is de reünie geweest van de deelnemers aan het zomerkamp van 1995. Het enthousiasme was groot, want het kamp was zeer succesvol: zie Zoogdier 6(1). Voor de zomer van 1996 staat ook weer een kamp op het programma. Meer informatie over dit kamp vindt u op pagina 38.

De hazelmuis; een van de vele leuke waarnemingen tijdens het zomerkamp in Polen van afgelopen zomer. Foto Rogier Lange

HET AFFICHE 'BEDREIGDE ZOOGDIJEREN IN VLAANDEREN EN NEDERLAND' is te bestellen bij de VZZ á f 6,-

Lutra

Het tweede nummer van Lutra, jaargang 38, is net uit. Het bevat weer een keur aan interessante artikelen. Zo is er een studie over de dassen bij Keent, een buitendijks gebied langs de Maas in Brabant. De populatie werd jarenlang gevolgd, een unieke serie waarnemingen. In een ander artikel wordt de spijsvertering van de ree uitgebreid beschreven. Verder bevat dit nummer van Lutra veel nieuws over walvissen. Onder andere wordt duidelijk dat lang geleden ook beloega's (witte walvissen) in de Noordzee rondzwommen. Naast enkele andere stukken over (recente) walvisachtigen, is ook de steeds terugkerende 'strandingslijst', nu over 1990-1992, afgedrukt.

De VZZ-winkel

Het assortiment publicaties dat aanwezig is in de VZZ-winkel neemt gestaag toe. Afgelopen jaar is er een hele serie VZZ-publicaties uitgekomen, waaronder 'Muizen en beheer in de duinen' van Floor van der Vliet, 'De noordse woelmuis, de waterspitsmuis en de dwergmuis in Friesland' van Vincent Martens en drie rapporten over boommarters. Ook het boekje 'Roofdieren van België en Nederland' van onze redacteurs Dirk Criel en Reinier Akkermans is verkrijgbaar bij de VZZ. Kom eens langs in Utrecht, of bezoek de manifestaties, waar de VZZ met een stand aanwezig is (zie agenda). U kunt de publicaties natuurlijk ook bestellen. Hieronder volgt een prijslijst.

Enkele prijzen

Atlas van de Nederlandse zoogdieren, S. Broekhuizen et al. (red.), 3e druk, 1992, 336 pp. Prijs f 45,- (f 37,50) of BF 900 (BF 750).

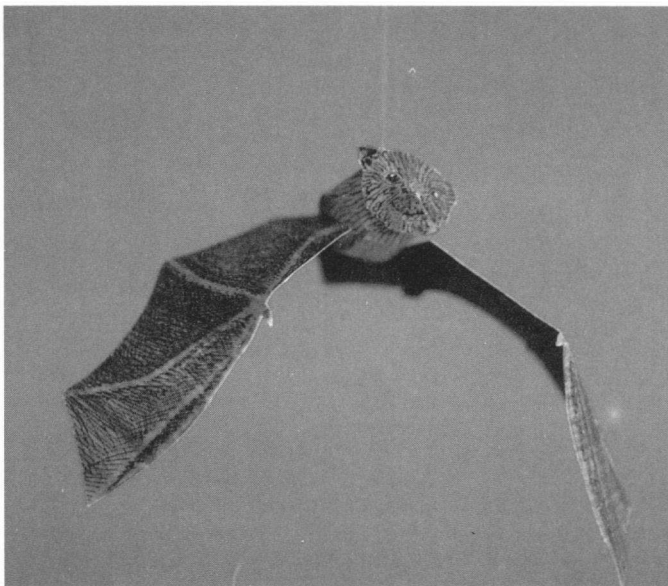
Zoogdieren van West-Europa, R. Lange et al. (red.), 1994, 400 pp. Prijs f 52,50 (f 44,95) of BF 1050 (BF 899) voor leden, f 57,50 (f 49,95) of BF 1150 (BF 999) voor niet-leden.

Roofdieren in België en Nederland, R. Akkermans & D. Criel, 1986, 64 pp. Prijs f 15,- (f 10,-) of BF 300 (BF 200).

Basisrapport Rode Lijst van de Nederlandse zoogdieren, H. Hollander & P. v.d. Reest, 1994, 96 pp. Prijs f 10,- (f 5,-) of BF 200 (BF 100). *Zoogdieren langs de waterkant, symposiumverslag*, D. Wansink & W. Lanting (red.), 1994, 72 pp. Prijs f 15,- (f 10,-) of BF 300 (BF 200).

Voedsel van vossen in de duinen: variatie in ruimte en tijd, F. v.d. Vliet & G. Baeyens, 1995, 91 pp. Prijs f. 15,- (f. 10,-) of BF 300 (BF 200). **Nieuw**

Verspreiding van kleine zoogdieren aan de hand van braakbalenonderzoek in Friesland, J.L. Mulder & P. Dirks, 1995, 52 pp. Prijs f. 15,- (f 10,-) of BF 300 (BF 200). **Nieuw**

Herwin Walravens maakte een bouwplaat voor een 'dwergvleermuis-mobile'

Bouwplaat dwergvleermuis. Prijs f 5,- (f. 2,50) of BF 100 (BF 50). **Nieuw**

T-shirt met opschrift VZZ, kleuren rood, groen en wit; maat XL. Prijs f 25,- (f 20,-) of BF 500 (BF 400).

De eerstgenoemde prijs geldt voor toezending per post. Het bedrag tussen haakjes is de prijs op stands en afgehaald op het kantoor van de VZZ. Bestellen kan door overmaking van het eerste bedrag op rekening 203737 van de Postbank (Nederland) of op rekening 000-1486269-35 van de Postchecks (België), onder vermelding van de titel.